

Onlineutbildning Positioneringslarm

REGION
BLEKINGE

Reviderad 2024-04-23

Innehållsförteckning

DEL 1

Introduktion till positioneringslarm

- [Vad är ett positioneringslarm?](#)
- [Hur fungerar ett positioneringslarm?](#)
- [Tre huvudsakliga sätt att använda ett positioneringslarm](#)
- [Passiva och aktiva positioneringslarm](#)
- [Vad är ett geografiskt trygghetsområde?](#)
- [Larmkedja](#)
- [Handlingsplan](#)
- [Konsumentprodukt vs medicintekniskprodukt](#)

DEL 2

Förskrivning av positioneringslarm

- [Förskrivning av konsumentprodukt](#)
- [Vad består ett positioneringslarm av vid en förskrivning?](#)
- [Blekinges anvisning för positioneringslarm](#)
- [Ärendehantering vid arbetsorder för positioneringslarm](#)
- [Samtycke/Medgivande](#)

DEL 3

Produktbeskrivning av sortiment

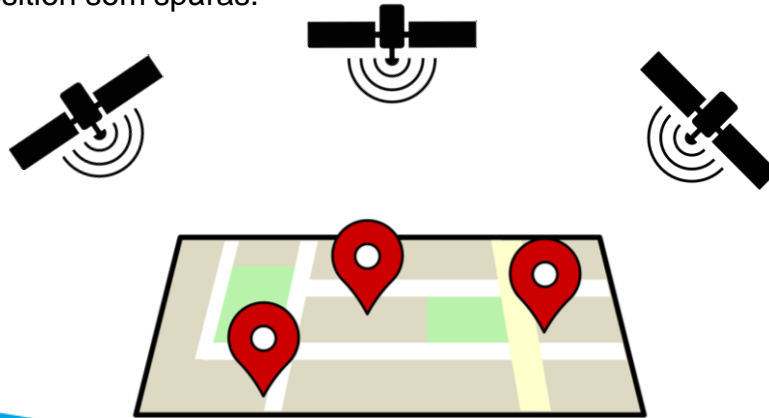
- [Allmänt om positioneringslarm i Region Blekinge](#)
- [Beskrivning av positioneringslarmen \(produkterna\)](#)
- [Kontakt vid frågor om positioneringslarm](#)

(Ctrl-klicka för att följa en länk i innehållsförteckningen)

Vad är ett positioneringslarm?

Ett positioneringslarm, eller ett GPS-larm som det också kallas, är ett larm som fungerar utanför hemmet till skillnad från ett trygghetslarm. Positioneringslarmet bärs av den patient som behöver kunna nås eller hittas och positionen hittas med hjälp av satelliter som har kontakt med positioneringslarmet. Syftet med larmet är att öka självständighet och trygghet för patienten.

Det är viktigt att tänka på att positioneringslarmet är ett hjälpmedel och inte en garanti för säkerhet. Om inte patienten har positioneringslarmet med sig så går det inte att spåra patienten. Det är positioneringslarmets position som spåras.

Hur fungerar ett positioneringslarm?

Sändaren - Positioneringslarmet

Patienten bär med sig positioneringslarmet som kan sända en signal (ett larm) till en mottagare vid behov. Aktivering av larmet kan ske genom att patienten trycker på en knapp eller att patienten lämnar ett förutbestämt område (geografisk trygghetsområde).

Positioneringslarmet fungerar som bäst vid fri sikt till himlen. Byggnader, höga berg eller träd kan störa signalen och påverka positioneringens exakthet. Positionering kan ske med ett tiotal meters exakthet vid bra täckning och skilja på flera hundra meter vid sämre täckning eller störningar. Om täckningen i ett område är dålig så är det alltså svårare att få en exakt position av patienten. Dålig täckning kan även orsaka falsklarm vid användning av geografiskt trygghetsområde eftersom positionen som fås då kan variera på flera hundra meter och tillfälligt hamna utanför trygghetsområdet.

Mottagaren – Person med dator/smartphone/surfplatta

För att larmet som positioneringslarmet skickar ska komma fram behövs en mottagare (person som tar emot larmet). Larmet som skickas till mottagaren kommer via sms till angivet mobilnummer. I samband med ett larm kan även ett samtal kopplas upp mellan patient och mottagare.

Tre huvudsakliga sätt att använda ett positioneringslarm

Utifrån syfte och behov finns det i huvudsak tre sätt att använda sig av ett positioneringslarm:

1. Patienten larmar aktivt själv genom att trycka på en knapp på positioneringslarmet.
2. Patienten går utanför ett förutbestämt område (geografiskt trygghetsområde) med sitt positioneringslarm, vilket automatiskt genererar ett larm till en vald mottagare.
3. Någon positionerar patienten (söker efter personens position med hjälp av dator, mobil eller surfplatta) utan att ett larm utlösts varken aktivt eller passivt. Exempelvis om patienten inte återvänt till sitt hem efter ett visst klockslag.

Passiva och aktiva positioneringslarm - vad är skillnaden?

- **Aktiva positioneringslarm** ger patienten möjlighet att själv larma vid behov genom att trycka på en knapp på positioneringslarmet. Patienten behöver då förstå larmets funktion och klara av att aktivera larmet genom att trycka på knappen.
- **Passiva positioneringslarm** skickar larm utan att patienten trycker på någon knapp. Detta sker exempelvis när positioneringslarmet känner av att patientens position är utanför ett specifikt område, ett geografiskt trygghetsområde. Området kan ställas in i positioneringslarmets system och kan t.ex. vara kvarteret kring bostaden.

Obs. Aktiva positioneringslarm kan även ställas in att användas med geografiska trygghetsområden.

Vad är ett geografiskt trygghetsområde och hur fungerar det?

- Ett geografiskt trygghetsområde, även kallat staket eller Geofence, är ett eller flera områden som patienten kan vistas inom utan att ett larm skickas. Detta kan t.ex. vara kvarteret runt bostaden.

Områdets gränser ritas in på en grafisk karta (se bild) i tillhörande system för positioneringslarmet. Om trygghetsområdet överträds av patienten skickas ett larm per automatik till mottagaren.

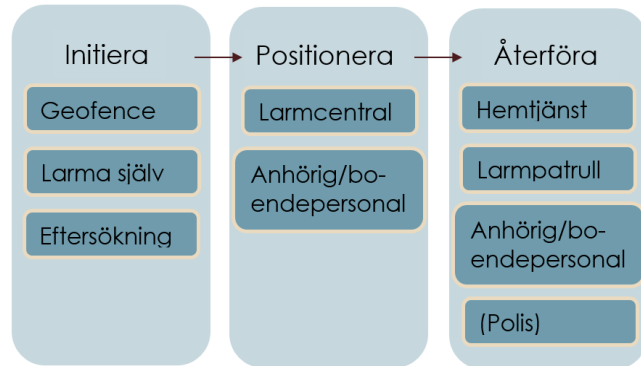
Anledningen till att använda ett geografiskt trygghetsområde kan vara att mottagaren vill veta när personen lämnar hemmet, går utanför närområdet eller är på väg till en plats som inte anses säker (t.ex. motorväg, sjö etc.).

Exempel på hur ett Geografiskt trygghetsområde (röd markering) kan se ut på en karta

Larmkedja – från larm till återförande av patient

För att ett positioneringslarm ska kunna förskrivas behöver det alltid finnas en person som kan agera och åka ut och eftersöka patienten. Det är därför viktigt att ha en tydlig övergripande struktur och ett flöde för hur ett larm sker från larmets start till återförande av patient; en så kallad larmkedja.

Exempel på larmkedja från socialstyrelsens publikation "Välfärdsteknik - En studie av användningen av trygghetskameror och positioneringslarm i 12 kommuner".

Ska patienten larma själv? Ska det finnas ett geografiskt trygghetsområde där ett larm skickas om det överträdes? Finns det omständigheter som gör att anhörig eller personal ska positionera/eftersöka patienten utan att något larm har mottagits? Det här är viktiga frågor att beakta för en larmkedja.

I en handlingsplan behöver sedan själva larmkedjan beskrivas mer ingående kring hur mottagaren av larmet ska agera när denna ska spåra och återföra patienten.

Allt kring larmets flöde och hur man ska agera behöver finnas tydligt dokumenterat i handlingsplanen.

Handlingsplan

- En handlingsplan måste upprättas för att ett positioneringslarm ska kunna förskrivas.
- Vad som ska stå med i handlingsplanen bestämmer du som förskrivare tillsammans med berörda parter. Kolla med dina kollegor/din enhet om ni har en rutin/mall för detta. Finns inte det så kan du [här](#) få tips på vad en handlingsplan kan innehålla. Handlingsplanen ska tydligt tala om vad som ska göras och när (t.ex. vem som svarar på larmet, när och hur ofta larmet ska laddas mm). Det viktiga är att tänka igenom och förankra så att planen fungerar i verkligheten. Alla ska veta vad som ska göras och när. Det innebär i praktiken att minst en personal kan behöva lämna boendet/hemtjänstgruppen och leta efter personen.
- Tänk på att handlingsplanen också ska tydliggöra vilka rutiner som ska följas om inte positioneringslarmet fungerar som det ska.

Konsumentprodukt vs medicinteknisk produkt

Positioneringslarm är en konsumentprodukt och inte CE-märkt enligt MDR. Detta innebär ett större ansvar för den enskilde om ett tillbud eller skada skulle inträffa.

” En köpare av en medicinteknisk produkt kan förvänta sig att produkten är provad och utvärderad med tanke på användarens funktionsnedsättning och inte bara mot sitt användningsområde. Det är en skillnad jämfört med köp av en konsumentprodukt. Den är provad utifrån sitt användningsområde men inte utvärderad och testad med tanke på en användares eventuella funktionsnedsättning.”*

* Konsumentprodukter som hjälpmedel - En handbok för hälso - och sjukvården

Konsumentprodukt vs medicinteknisk produkt

” Patientskadelagen gäller och patientskadeersättning kan lämnas när en vårdskada uppstår på grund av fel hos eller felaktig användning av en medicinteknisk produkt. Patientskadelagen gäller dock inte vid vårdskada som uppstår på grund av fel hos en konsumentprodukt.

Det ska därför finnas rutiner för att informera patienten om detta. Patienten ska ges möjlighet att själv välja om han eller hon vill avstå rätten till ersättning enligt patientskadelagen. Om patienten tackar nej ska han eller hon erbjudas motsvarande medicinteknisk produkt.”*

*Konsumentprodukter som hjälpmedel - En handbok för hälso - och sjukvården

Konsumentprodukt vs medicinteknisk produkt

Om konsumentprodukter förskrivs som hjälpmedel ska förskrivaren bedöma och riskanalysera att produkten är patientsäker.

I avsnittet "Riskanalyser för patientsäkerhet" (sidorna 40–48)* beskrivs hur riskanalys kan genomföras på två olika nivåer. Dels en generell nivå för att ta in en konsumentprodukt i hjälpmedelsutbudet och dels en på individnivå vid förskrivning av en konsumentprodukt till en specifik patient.

*Konsumentprodukter som hjälpmedel - En handbok för hälso - och sjukvården

Konsumentprodukt vs medicinteknisk produkt

	medicinteknisk produkt	konsumentprodukt
CE-märkt	Ja	Nej
Utvecklats för målgruppen hjälpmedelsanvändare	Ja	Nej, men användnings- område kan sammanfalla
Risakanalys av tillverkaren. Testad	Ja	Ja, men inte mot målgruppen.
Tillbudshantering/ Läkemedelsverket och IVO	Ja	Ja, men till Konsumentverket
Spårbarhet på produkten	Ja	Nej, men på gång inom EU
Patientskadeersättning	Ja	Nej

Tabell hämtad från Socialstyrelsen: Konsumentprodukter som hjälpmedel - En handbok för hälso-och sjukvården.

DEL 2

Förskrivning av positioneringslarm i Region Blekinge

- Förskrivning av konsumentprodukt
- Vad består ett positioneringslarm av vid en förskrivning?
- Blekinges anvisning för positioneringslarm
- Ärendehantering vid arbetsorder för positioneringslarm
- Samtycke/Medgivande

Förskrivning av konsumentprodukt

- Det är du som förskrivare som är skyldig att informera att hjälpmedlet är en konsumentprodukt till patient och anhörig och noga dokumentera patientens ställningstagande till hjälpmedlet.
- I nedanstående länk hittar du mer information om vad konsumentprodukt som hjälpmedel innebär: [Konsumentprodukter som hjälpmedel](#)

Vad består ett positioneringslarm av vid en förskrivning?

Ett positioneringslarm består av två artiklar vid en förskrivning som bekostas av den förskrivande enheten.

1. Fysisk produkt: Vilken produkt som är bäst lämpad för patienten med hänsyn till mottagarens tekniska kompetens kommer förskrivare och konsulent fram till tillsammans med hjälp av utprovningsunderlaget. För att hjälpmedlet ska fungera är förutsättningen att patienten vill bära med sig larmet på ett eller annat sätt. Därför gäller det att den fysiska produkten väljs först och främst utifrån den aspekten. Dock har produkterna olika egenskaper vilket också måste tas hänsyn till och därför är det av stor vikt att fylla i underlaget för en bra kartläggning.

2. Abonnemang: För att positioneringslarmet ska fungera krävs det ett SIM-kort med ett av leverantören valt telefonabonnemang. Detta finns redan i produkten när HMC får den från leverantören.

Blekinges anvisning för positioneringslarm (222912)

Definition:

Positioneringslarm mobilt GPS-larm.

Förskrivare:

Arbetsterapeut eller demenssjuusköterska. Med fördel efter diskussion inom sitt tvärprofessionella team.

Målgrupp:

Person med kognitiv funktionsnedsättning som har svårighet att orientera sig i sin omgivning. Hjälpmedel i syfte att öka tryggheten hos patient och närstående samt möjliggöra en bibehållen/ökad aktivitetsförmåga hos patienten.

Anmärkning:

- Den närstående alternativt personal ska ha tillgång till dator, surfplatta eller smartphone, för att kunna ta emot larmet.
- Förskrivare samt närstående/personal ska upprätta en individuell handlingsplan i samband med förskrivning av hjälpmedlet.
- Plan för hur och när sändare ska aktiveras ska finnas dokumenterade för varje patient.

Förskrivare bör/ska ha gått utbildning i positioneringslarm i HMC:s regi.

Ärendehantering vid arbetsorder för positioneringslarm

1. Arbetsorder av typ konsultation skickas till HMC tillsammans med ifyllt utprovningsunderlag. Utprovningsunderlaget hittar du under "Allmän info" i WebSesam.
2. Ärendet diskuteras internt i teamet på HMC. Konsulent kontaktar förskrivare för kompletterande uppgifter vid behov samt för att diskutera produktförslag. Förskrivare beslutar vilken produkt som ska beställas. Vid behov bokas ett första möte med berörda parter för genomgång av hur produkten fungerar samt för att diskutera inställningar, annars tas detta över telefon eller mail med förskrivare.
3. Tekniker/konsulent beställer produkt och gör inställningar efter önskemål.
4. Utprovning/installation i hemmet utförs. Genomgång av hur produkten fungerar sker. Viktigt att en eller flera personer som ska ta emot larmet är med utöver förskrivaren.
5. Arbetsordern avslutas. Uppföljning är förskrivares ansvar. Om behov uppstår skickas ny arbetsorder in till HMC.

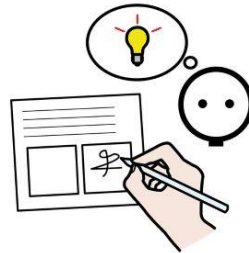
OBS! Vid behov av reparation, där HMC är ansvariga för den tekniska supporten, ska en ny arbetsorder skickas in eller kontakt tas med arbetsordermottagningen.

Samtycke/medgivande

Positioneringslarm är en frihetsberövande åtgärd, vilket betyder att medgivande för övervakning behövs från patienten. Om misstanke finns att patienten inte förstår vad ett medgivande innebär måste omgivningen vara lyhörd på hur patienten reagerar i förhållande till hjälpmedlet. Patientens reaktion får vara vägledande för ställningstagandet om samtycke finns eller inte. Om inte samtycke finns, ska hjälpmedlet tas bort. Innan hjälpmedlet tas bort måste den individuella bedömningen ställas i relation till Hälso- och sjukvårdens krav på god vård. Dock får ett hjälpmedel aldrig kompensera brister i verksamheten, t.ex. genom att ersätta personal.

Samtycke/medgivande enligt socialstyrelsen: En åtgärd som larm får inte användas i syfte att frihetsberöva en person, men däremot som hjälpmedel när den enskilde samtycker till åtgärden.

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/meddelandeblad/2013-12-34.pdf>

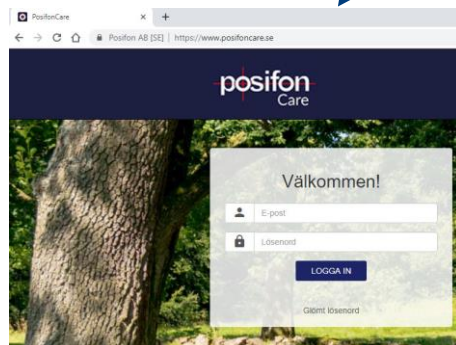
DEL 3

Produktbeskrivning av sortiment i Region Blekinge

- Allmänt om positioneringslarm i Region Blekinge
- Beskrivning av positioneringslarmen (produkterna)
- Kontakt vid frågor om positioneringslarm

Allmänt om positioneringslarm i Blekinge

- I Blekinge finns det ett upphandlat sortiment av positioneringslarm, både aktiva och passiva. Produkterna i sortimentet är: **Posifon Nano och Posifon Pico Pro**.
- Leverantör: Posifon
- Portalen som används för att logga in och söka efter en person samt göra inställningar heter PosifonCare. Du kan logga in och nå portalen via webbläsare eller app.

Beskrivning av positioneringslarmen (produkterna) i Blekinge

- **Posifon Pico Pro:** Denna produkt kan bäras i fickan, på nyckelknippan, på handleden eller runt halsen och har både aktiva och passiva larmfunktioner. Den har en larmknapp och en knapp för telefonsamtal. Det går därmed att ringa både till och från den. Produkten innehåller även en fallsensor som kan detektera fall. [Länk till mer information om Posifon Pico Pro](#)
- **Posifon Nano 4G:** Produkten bärs på handleden och har även den aktiva och passiva larmfunktioner. Det går att ringa både till och från den. Produkten innehåller även en fallsensor som kan detektera fall och har ett låsspänne som tillbehör. [Länk till mer information om Posifon Nano 4G](#)

Kontakt vid frågor om positioneringslarm

Har du frågor kring larm för positionering kontakta gärna någon av konsulenterna inom området:

Emma Ungerbäck

Mail: emma.ungerback@regionblekinge.se

Telefon: 0455-73 63 24

Martin Andrén

Mail: martin.andren@regionblekinge.se

Telefon: 0455-73 63 69

Eller tekniker:

Robin Gustafsson

Mail: robin.gustafsson@regionblekinge.se

Telefon: 0455-73 63 21

Hans Karlsson

Mail: hans-a.karlsson@regionblekinge.se

Telefon: 0455-73 63 43

Handlingsplan Positioneringslarm

Handlingsplanen gäller för: _____

Ansvarig för upprättande av handlingsplan

samt uppdatering: _____

Bild
På
personen

Vid ett larm ska mottagaren veta exakt vad som ska göras. Förskrivare ansvarar för att skapa och gå igenom handlingsplanen med berörda parter. Dock är det varje larmmottagarens ansvar att hålla sig uppdaterad kring handlingsplanen.

Handlingsplan vid akut situation

1. Spåra larmet

Instruktion om hur larmet fungerar, ska larmmottagaren i ett första läge prata med användaren via larmet (om larmet har den funktionen)? Eller ska det ageras direkt. Ska någon annan kontaktas direkt?

2. Åk ut till personen

Vem/vilka åker ut, hur tar man sig till personen, behöver någon vara kvar vid dator för att följa personen?

3. Om personen inte vill följa med tillbaka

Hur ska larmmottagaren agera för att få med sig personen tillbaka? Finns det intressen man kan prata om? Ska larmmottagaren ha något personligt för personen med sig som t.ex. bilder eller personens kommunikationssätt? Ska någon kontaktas?

4. Om larmet inte fungerar men personen är borta

T.ex. leta i närområdet och/eller kända platser som personen tycker om att vistas på, ringa anhörig mm). När kontaktas eventuellt polisen?

5. Dokumentera händelsen

Handlingsplan vid ej akut situation

Med personens samtycke kan larmmottagaren få tillåtelse att gå in och titta var personen befinner sig.

1. När ska larmmottagaren gå in och titta var personen befinner sig?

T.ex. om personen varit borta i ett visst antal timmar? Vid vissa tidpunkter på dagen?

2. När ska larmmottagaren agera?

Ska t.ex. larmmottagaren agera om personen inte är tillbaka efter ett visst klockslag?

3. Hur ska larmmottagaren agera?

Ska personen ringas upp som ett första steg? Ska någon åka ut till personen?

4. Dokumentera händelsen

Viktiga telefonnummer:

Telefonnummer till anhöriga,
personal, förskrivare, polis etc.

Information om personen:

Kommunikationssätt: (t.ex. samtalsapparat, TAKK,
bildstöd)

Tycker om att prata om:

Medicin som ska med ut vid larm:

Brukar oftast vistas i dessa områden:

Övrigt